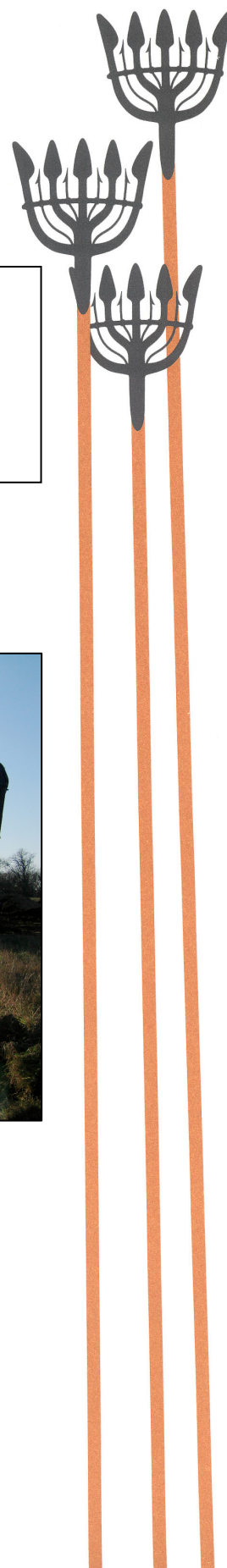

Säby 4:14 mfl Trummenäs
Arkeologisk förundersökning
Ramdala socken, Karlskrona kommun

Blekinge museum rapport 2015:10
Arwo Pajusi

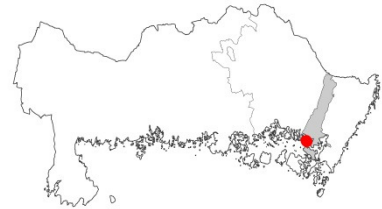

Innehåll

Bakgrund	2
Topografi och kulturhistoria	2
Fältarbetets genomförande.....	3
Resultat och diskussion	4
Administrativa uppgifter	9
Referenser.....	9
Bilaga 1 Fyndförteckning BM 28726: 1-6.....	10
Bilaga 2 Anläggningsbeskrivningar.....	10
Bilaga 3 Schaktbeskrivningar	12
Bilaga 4 Arbetsrapport för rekognoscerande makrofossilanalys	18
Bilaga 5 Vedart.....	19
Bilaga 6 ¹⁴ C-analys.....	21

Bakgrund

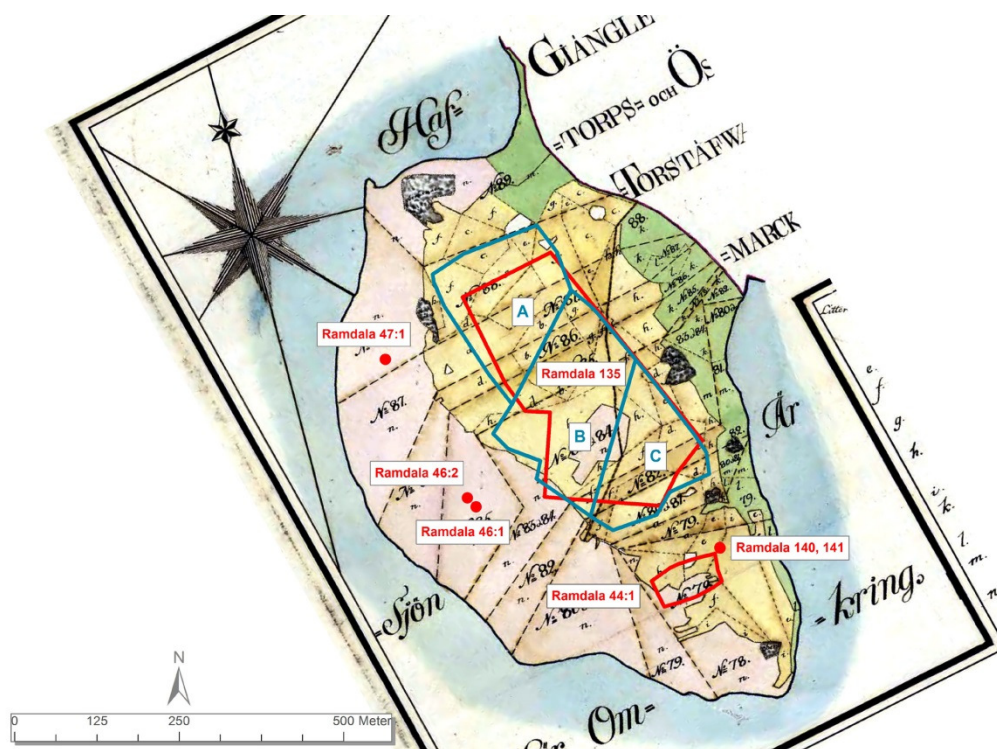
Blekinge museum utförde under 2010 en särskild utredning (*Blekinge museum rapport 2010:17*). Inför fortsatt detaljplaneläggning beslutade Länsstyrelsen att en arkeologisk förundersökning skulle genomföras och gav Blekinge museum uppdraget. Denna syftade till att avgränsa fornlämningen inför ytterligare planerad detaljplaneläggning och utgöra underlag för länsstyrelsens vidare hantering av ärendet enligt KML.

Figur 1 Undersökningsområdet markerat på Vägkartan resp. Terrängkartan

Topografi och kulturhistoria

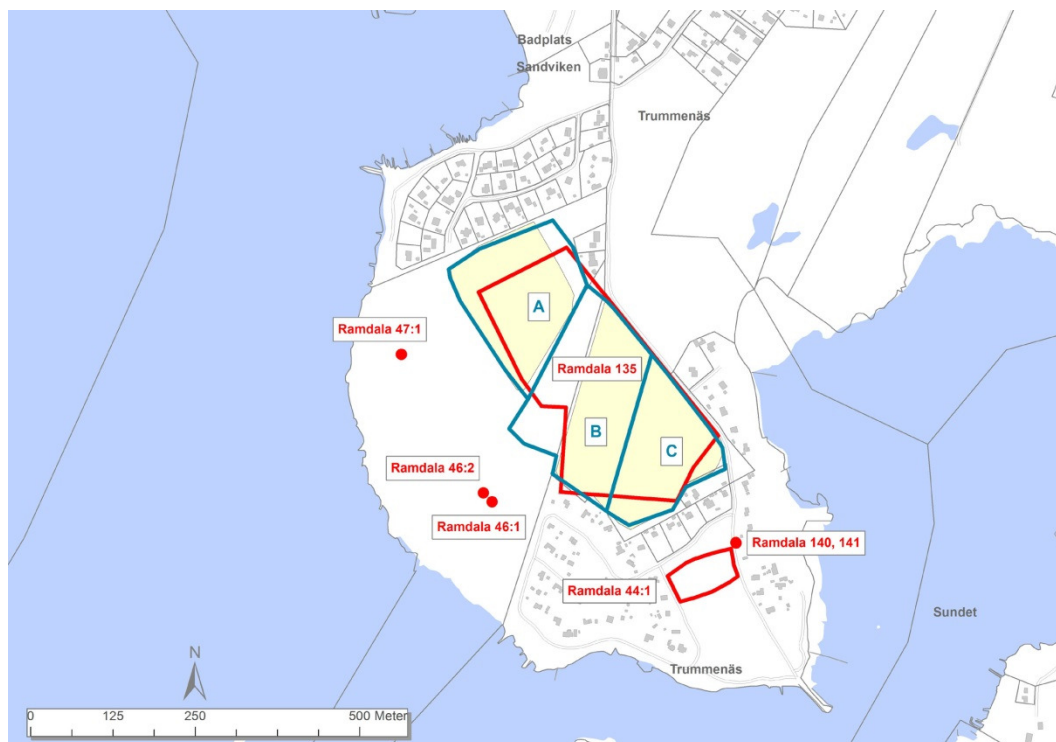
Trummenäs udde utgörs av en halvö i den inre delen av Karlskrona östra skärgård, ca 8 kilometer öster om tätorten. Halvön består av en sandtäckt moränrygg med en berggrund bestående av granit. Höjden över havet varierar mellan 7-13 meter. Under historisk tid har Trummenäs legat som utmark till Östra Torstäva och Gängletorps byar. I princip hela undersökningsområdet har varit uppodlat sedan åtminstone 1700-talets andra hälft och ända in i nutid. Angränsande bebyggelse utgörs uteslutande av fritidshus som tillkommit under 1960-talet. Den kända fornlämningsbilden i området består av gravar från troligtvis brons- och äldre järnålder samt av fynd påvisande neolitisk närvaro (*Henriksson M. 2010*).

Figur 2 Översikt undersökningsområden A-C samt fornlämningsbild markerat på historisk karta 1775

Fältarbetets genomförande

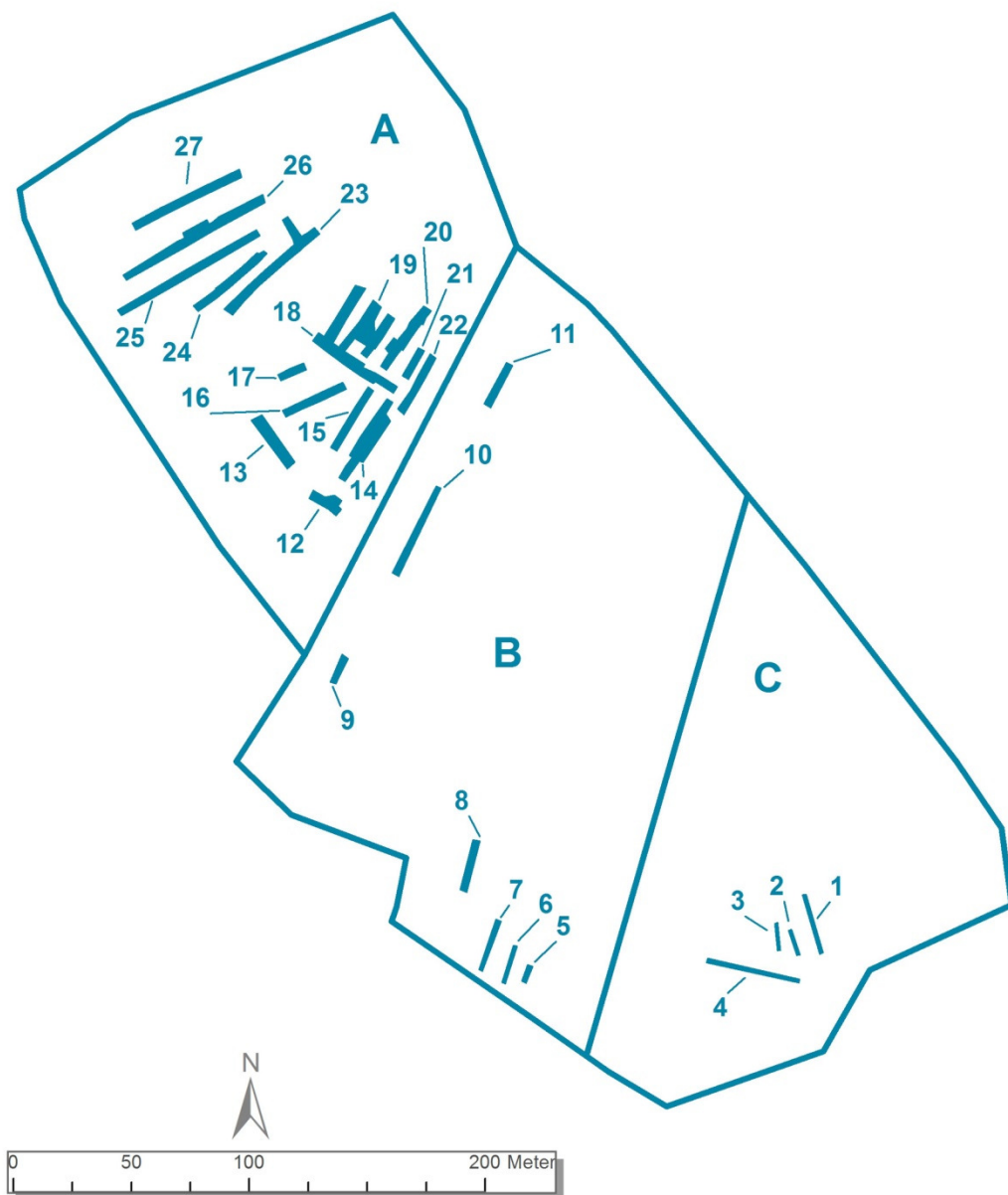
Avsikten var att avgränsa fornlämningsens viktigaste beståndsdelar genom grävning av ytor inom tre delområden, vilka prioriterades mot bakgrund av resultaten från 2010 års utredning. Det arkeologiska fältarbetet genomfördes under november och december 2013. Störst anläggningstäthet förutspåddes inom område A, vilket hyste en omfattande koncentration av anläggningar. Område B, som omfattade en neolitisk strandvall vilken blev föremål för en mindre omfattande undersökning, vilket även gällde i fallet med område C. Avbaning skedde med hjälp av grävmaskin, och den framschaktade ytan uppgick totalt till 3150 kvadratmeter. Omfattande stenlyft förekom inom hela förundersökningsområdet. Vidare så var området ställvis hårt plöjt. Metalldetektering utfördes kontinuerligt under schaktningsarbetet. Framkomna anläggningar rensades fram för hand. Alla schakt och arkeologiska kontexter mättes in med DGPS. Efter inmätningen undersöktes ca 75 % av anläggningarna för hand. Undersökta anläggningar dokumenterades genom skalenliga ritningar, och all övrig dokumentation skedde genom fotografering med digitalkamera. Insamling av jordprover från sju utvalda anläggningar skedde. Makrofossilanalys utfördes med syfte att få en bild av lokalens miljöhistoria samt för att inhämta ett källkritiskt säkerställt material till ^{14}C -analys. Den kvartärgeologiska arbetsinsatsen utfördes av paleoekolog Anna Broström vid RAÄ UV Syd. ^{14}C -analyser utfördes av Ångströmlaboratoriet vid Uppsala universitet.

Figur 3 Översikt undersökningsområden A-C samt fornlämningsbild markerat på Fastighetskartan

Resultat och diskussion

Inom yta A grävdes schakt 12-27. Yta B omfattade schakt 5-11. Yta C omfattade schakt 1-4. Totalt drogs 27 förundersökningsschakt. Längden var 5-68 meter och bredden 1,6-10 meter. Matjordslagret hade en tjocklek mellan 0,1-0,4 meter. Undergrunden bestod mestadels av sand eller siltig moränsand. Inom vissa schakt förekom ställvis ett rikligt inslag av sten och block. Totalt framkom 40 anläggningar. Av dessa utgick 8 stycken vilka tolkades som stenlyft eller sentida täkt- eller dumpgropar. Fynd förekom sporadiskt och totalt registrerades sex fyndposter. Insamlat material består delvis av en mindre mängd svårdefinierbar, förhistorisk keramik. Noteras kan en mindre koncentration av keramik inom anläggning A14. Denna anläggning, en härd, grävdes ut och det konstaterades att det var partier av en mycket fragmenterad urna. Inom område B och där grävda schakt 5,6 samt 7 framkom en större mängd klappersten, mest framträdande i de södra delarna av schakten. Nivån för klappersten ligger inom dryga 8 m.ö.h., vilket bör kunna tolkas som en strandvall för Littorinamaximum ca 4000 f.Kr. En rekognoscerande makrofossilanalys genomfördes av jordprover från tre anläggningar (A14, A19 samt A26). Kring A 14, vid keramikfyndet, innehöll provet hasselnötsskalfragment och tre mindre klumpar av förkolnat organiskt material som inte var träkol, så kallade jurpor. (bilaga 1, bilaga 4 och bilaga 5)

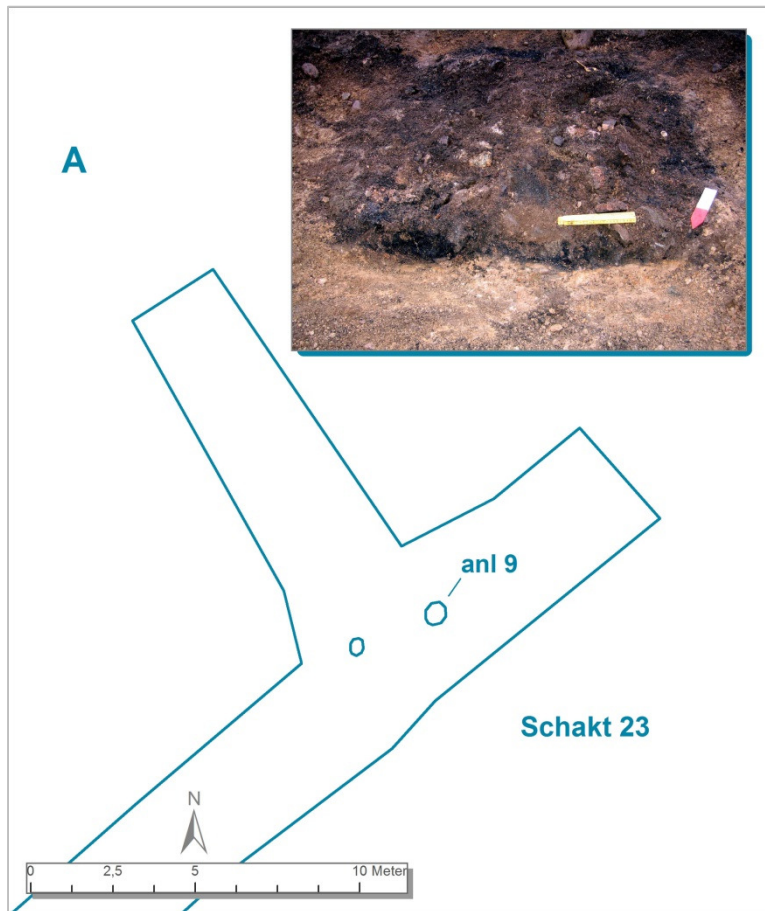

Figur 4 Undersökningsområden A-C samt schaktöversikt

Provet från härd A 19 innehöll träkol men inga fröer. Provet från A 26 innehöll ett litet hasselnötsskalfragment och en knopp med fäste. Efter flotering sändes två kolprover från A 9 och A 26 till vedartsanalys. Från härden (A9) var övervägande delen av analyserat material ek. Endast ett fragment var från rönn/oxel. Även från härden (A26) var ek den övervägande vedarten. Tre fragment av lönn förekom. Ett prov från A14 sändes till ^{14}C -analys, hasselnötsskalen, som daterades (bilaga 6). Dateringarna ger ett tidspann på gränsen mellan äldre och yngre bronsålder fram in i förromersk järnålder.

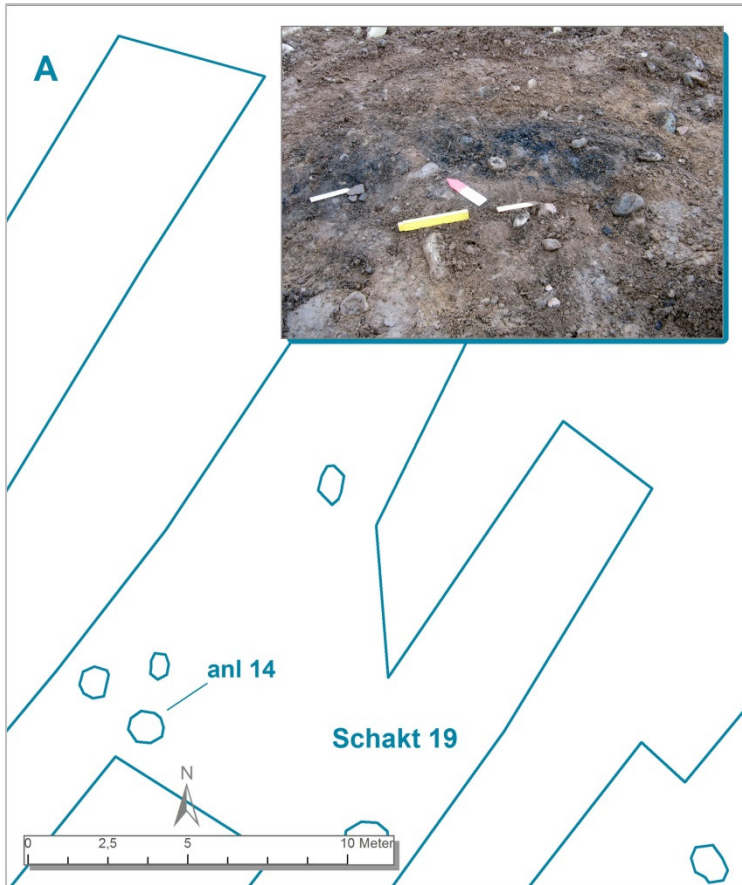

Figur 5 Vy över del av område B-C mot N

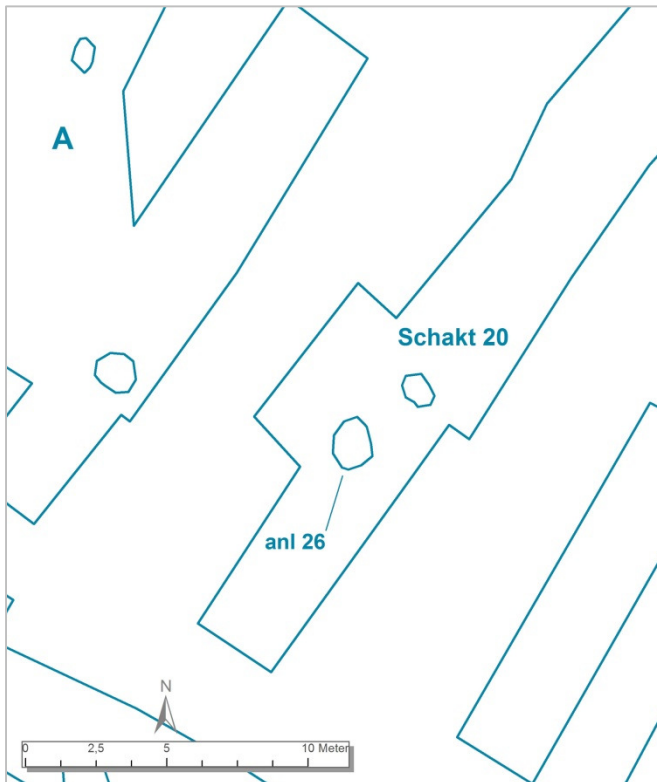

Figur 6 Schakt 23 med anläggning 9. Foto mot SV

Figur 7 Schakt 19 med anläggning 14 och keramik

Figur 8 Schakt 20 med anläggning 26

Figur 9 Schakt 4, med klapper

Lab nr	¹⁴ C år BP	Anl/Lager	Anl typ	Material	δ13C ‰	Kal 1σ	Kal 2σ
Ua-48983	2153±34	Anl 14	Härd	Träkol: hasselnöts- skal	-22,4	350-290 BC 230-220 BC 210-150 BC 140-110 BC	360-270 BC 260-50 BC
Ua-49313	2945±45	Anl 9	Härd	Träkol: rönn/oxel	-26,5	1260-1230 BC 1220-1110 BC 1100-1090 BC	1270-1020 BC
Ua-49314	2857±34	Anl 26	Härd	Träkol: lönn	-24,9	1100-1100 BC 1090-970 BC 960-940 BC	1130-920 BC

Figur 10 Sammanställning ¹⁴C-analys

Resultaten från förundersökningen förstärker bilden av den fornlämningsmiljö som utredningen indikerade. De nio anläggningar vilka tolkats som stolphål ger inga direkta indikationer av hus eller någon form av sammanhållna konstruktioner. De relativt få fynden talar också för att vi inte genomfört förundersökningen inom centralområdet för en boplats.

De 17 olika härdarna kan ge indikationer om ett möjligt härdområde, även om härdarna förefaller sakna inbördes samordning eller system. Härdområden har tolkats olika beroende på hur de ligger i förhållande till den samtida bebyggelsen. I vissa fall har mindre grupper av härdar, distanserade från bebyggelsen, tolkats som så kallade herdehärdar. Dessa har uppfattats som spår efter herdar som vaktat djur i utgångsdrift i områden där stallning av djur inte förekom under yngre bronsålder och äldsta järnålder (*Petersson 2006*). Welinder nämner ett antal gemensamma drag som förekommer. Dessa är sex till antalet. De ligger på en höjd eller väl synliga i en sluttning, de ligger nära vatten men långt från hus och gårdar, de innehåller ett stort antal eldstäder, och de är fyndfattiga (*Welinder 2009*). Förundersökningsområdet passar väl in på dessa kriterier.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr och datum för beslutet:	431-3030-13, 2013-10-29
Blekinge museum dnr:	BM2013-294
Undersökningstid:	2013-11-12--2014-01-10
Projektledning:	Mikael Henriksson
Fältarbetsansvarig:	Arwo Pajusi
Läge:	62F 2eS Trummenäs
Koordinatsystem:	SWEREF 99TM
Koordinater för undersökningsytans sydvästra hörn:	x: 622 3440 y: 545302
Dokumentation:	Mätdata samt digitala fotografier förvaras i Blekinge museum
Fynd:	BM 28726: 1-6
Kartanvändning:	Ärende nr i2014/00931, ©LMV 2015. Ur Historiska Kartor™

Referenser

Henriksson M. 2010 *Säby 4:14 Trummenäs. Ramdala socken Särskild utredning*. Blekinge museum rapport 2010:17

Petersson, M. 2006. *Djurhållning och betesdrift*. Djur, människor och landskap i västra Östergötland under yngre bronsålder och äldre järnålder. Uppsala.

Welinder S. 2009. *Sveriges historia. 13000 f.Kr.-600 e.Kr.* Stockholm.

Lantmäterimyndigheternas arkiv:

Aktbeteckning: I27-35:2 Torstäva nr 1-12 Laga delning 1775

Bilaga 1 Fyndförteckning BM 28726: 1-6

FNR	KONTEXT	SAKORD	MATERIAL	VIKT (G)	ANTAL	FYNDSTATUS	ANMÄRKNING
1	Anläggning 6	Bränd lera	Lera	13	2		Lerklining?
2	Rensfynd; 1m S om anläggning 35	Kärl	Keramik	61	2	Fragment	
3	Anläggning 27	Bränd lera	Lera	9	1		Sannolik lerklining
4	Anläggning 9	Knacksten	Bergart	321	1		
5	Anläggning 12	Underliggare	Bergart	708	1		Del av underliggare (till malsten)
6	Anläggning 14	Kärl	Keramik	129	7	Fragment	Mynningsbit m fl. YBR-ÄJÅ

Bilaga 2 Anläggningsbeskrivningar

ID	TYP	DJUP m	BREDD m	FYLLNING	MILJÖ-PROV	KOLPROV	RITNING	ANMÄRKNING
1	Stolphål	0,15	0,20	Svart sotig sand	–	–	1	Rikligt med kol
2	Stolphål	0,10	0,30	Mörkbrun sand			1	Enstaka kolfragment
3	Grop		0,70				1	Ej grävd, troligt stenlyft
4	Grop	0,15	0,50	Brunsvart sand			1	
5	Stolphål	0,20	0,40	Brunsvart sand			1	Sned profil
6	Härd	0,40	0,80	Fet svart sotig sand	X	X	1	Rikligt med sten
7	Utgär							
8	Stolphål	0,10	0,30	Brunsvart sand			2	Rikligt med kol
9	Härd	0,20	1,10	Fet svart sotig sand	X	X	2	Rikligt med skörbränd sten
10	Härd	0,30	1,10	Fet svart sotig sand			1	Rikligt med skörbränd sten
11	Härd	0,15	0,80	Fet svart sotig sand			1	
12	Härd	0,30	2,00	Fet svart sotig sand	X	X	1	
13	Härd	0,30	1,40	Fet svart sotig sand	X		2	
14	Härd	0,20	1,60	Svart kolrik sotig sand	X		2	
15	Härd	0,20	1,60	Fet svart sotig sand	X		2	Rikligt med skörbränd sten

16	Grop	0,10	0,60	Mörkbrun sand			2	
17	Härd	0,20	0,60	Svart sotig sand			2	
18	Stolphål	0,10	0,15	Svart sotig sand			2	
19	Grop	0,25	0,40	Brunsvart sand			2	
20	Härd	0,15	1,00	Brunsvart sand			2	
21	Härd							Utgår, p.g.a. vattenfyllt schakt
22	Stolphål	0,10	0,20	Svart sand/lera			2	
23	Utgår						3	Stenlyft
24	Utgår							
25	Utgår							Sorkbo
26	Härd	0,10	0,60	Svart sotig sand			3	
27	Utgår						3	Fynd av bränd lera
28	Grop	0,20	0,50	Mörkbrun sand			3	Jfr utredning
29	Grop	0,40	0,70	Mellanbrun sand			3	
30	Utgår							Stenlyft
31	Stolphål	0,25	0,20	Brunsvart sand			3	
32	Stolphål	0,20	0,25	Brunsvart sand			3	
33	Härd	0,05	0,40	Brunsvart sand			3	Rikligt med skörbränd sten
34	Stolphål	0,20	0,25	Svart fet sand	X		3	
35	Utgår						3	Stenlyft
36	Utgår							Stenlyft
37	Utgår							Stenlyft
38	Härd	0,12	0,60	Svart sotig sand			2	
39	Härd	0,20	1,20	Svart sotig sand			2	
40	Härd	0,25	1,00	Svart fet sand			2	Rikligt med skörbränd sten

Bilaga 3 Schaktbeskrivningar

Schakt nr	1
Topografiskt läge	Flack, svagt SÖ-sluttande åkermark.
Längd (m)	26
Bredd (m)	1,6
Lager	0,1-0,2 m tjockt lager med matjord.
Undergrund	Brun siltig morän, talrika stenlyft.
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	2
Topografiskt läge	Flack, svagt SÖ-sluttande åkermark.
Längd (m)	10
Bredd (m)	1,6
Lager	0,1-0,2 m tjockt lager med matjord.
Undergrund	Brun siltig morän, talrika stenlyft.
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	3
Topografiskt läge	Flack, svagt SÖ-sluttande åkermark.
Längd (m)	10
Bredd (m)	1,6
Lager	0,1-0,2 m tjockt lager med matjord.
Undergrund	Brun siltig morän, talrika stenlyft.
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	4
Topografiskt läge	Flack, svagt SÖ-sluttande åkermark.
Längd (m)	40
Bredd (m)	1,6
Lager	0,1-0,2 m tjockt lager med matjord.
Undergrund	Brun siltig morän, talrika stenlyft.
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	5
Topografiskt läge	SÖ-sluttande åkermark.
Längd (m)	6
Bredd (m)	3,2
Lager	0,1-0,3 m tjockt matjordslager.
Undergrund	Lätt flammig brun/roströd sand med rikliga inslag av 0,05-0,15 m stora sannolikt svallade stenar.
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	6
Topografiskt läge	SÖ-sluttande åkermark.
Längd (m)	15
Bredd (m)	3,2
Lager	0,1-0,3 m tjockt matjordslager.
Undergrund	Lätt flammig brun/roströd sand med rikliga inslag av 0,05-0,15 m stora sannolikt svallade stenar. Sotflak mot N, troligvis sentida.
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	7
Topografiskt läge	SÖ-sluttande åkermark.
Längd (m)	20
Bredd (m)	3,2
Lager	0,1-0,3 m tjockt matjordslager.
Undergrund	Lätt flammig brun/roströd sand med rikliga inslag av 0,05-0,15 m stora sannolikt svallade stenar.
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	8
Topografiskt läge	S-sluttande åkermark.
Längd (m)	22
Bredd (m)	3,2
Lager	0,2-0,3 m tjockt matjordslager
Undergrund	Brun moränsand
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	9
Topografiskt läge	SV-sluttande betesmark, tidigare åker.
Längd (m)	12
Bredd (m)	3,2
Lager	0,2-0,3 m tjockt matjordslager
Undergrund	Ljusbrun sandig morän.
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	10
Topografiskt läge	SV-sluttande betesmark, tidigare åker.
Längd (m)	40
Bredd (m)	1,6-2,5
Lager	0,2-0,3 m tjockt matjordslager.
Undergrund	Ljusbrun sandig morän.
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	11
Topografiskt läge	SV-sluttande betesmark, tidigare åker.
Längd (m)	20
Bredd (m)	3,2
Lager	0,1-0,2 m tjockt matjordslager.
Undergrund	Ljusbrun sandig morän, med talrika större stenar/block.
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	12
Topografiskt läge	SV-sluttande åkermark.
Längd (m)	15
Bredd (m)	3,2-6
Lager	0,3-0,4 m tjockt matjordslager.
Undergrund	Brungrå finsilt/lera, enstaka block.
Anläggningar	Härd
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	13
Topografiskt läge	SV-sluttande åkermark.
Längd (m)	20
Bredd (m)	3,2
Lager	0,1-0,2 m tjockt matjordslager.
Undergrund	Brun sandig/lerig morän.
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	14
Topografiskt läge	SV-sluttande åkermark.
Längd (m)	40
Bredd (m)	3,2-5
Lager	0,2-0,3 m tjockt matjordslager.
Undergrund	Rostbrun sandig/grusig morän, flera stenlyft.
Anläggningar	Härdar, stolphål, gropar.
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	15
Topografiskt läge	SV-sluttande åkermark.
Längd (m)	30
Bredd (m)	3,2
Lager	0,2-0,3 m tjockt matjordslager.
Undergrund	Rostbrun sandig morän, flera stenlyft.
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	16
Topografiskt läge	SV-sluttande åkermark.
Längd (m)	28
Bredd (m)	3,2
Lager	0,2-0,3 m tjockt matjordslager.
Undergrund	Rostbrun stenig morän.
Anläggningar	Härd, gropar.
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	17
Topografiskt läge	V-sluttande åkermark.
Längd (m)	12
Bredd (m)	3,2
Lager	0,1-0,2 m tjockt matjordslager.
Undergrund	Rostbrun stenig morän.
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	18
Topografiskt läge	Krönläge inom åkermark.
Längd (m)	40+28
Bredd (m)	3,2-5,5
Lager	0,1-0,2 m tjockt matjordslager.
Undergrund	Brun stenig morän.
Anläggningar	Härdar samt grop.
Fynd	
Övrigt	Två schakt ingick inom öppnad yta.

Schakt nr	19
Topografiskt läge	Krönläge inom åkermark.
Längd (m)	24
Bredd (m)	2,5-10
Lager	0,1-0,2 m tjockt matjordslager.
Undergrund	Brun stenig morän.
Anläggningar	Härdar, stolphål.
Fynd	
Övrigt	Två schakt ingick inom öppnad yta.

Schakt nr	20
Topografiskt läge	Krönläge inom åkermark.
Längd (m)	31
Bredd (m)	1,6-3,2
Lager	0,2-0,3 m tjockt matjordslager.
Undergrund	Brun stenig morän.
Anläggningar	Härdar, stolphål.
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	21
Topografiskt läge	SV-sluttande åkermark.
Längd (m)	13
Bredd (m)	2
Lager	0,2-0,3 m tjockt matjordslager.
Undergrund	Rostbrun stenig morän.
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	22
Topografiskt läge	SV-sluttande åkermark.
Längd (m)	27
Bredd (m)	3,2
Lager	0,3-0,4 m tjockt matjordslager.
Undergrund	Rostbrun stenig morän.
Anläggningar	Härdar
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	23
Topografiskt läge	Krönläge inom åkermark
Längd (m)	50
Bredd (m)	3,2-4
Lager	0,1-0,2 m tjockt matjordslager.
Undergrund	Rostbrun sandig morän med talrika stenar/block.
Anläggningar	Härdar, stolphål
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	24
Topografiskt läge	Krönläge inom åkermark.
Längd (m)	38
Bredd (m)	3,2
Lager	0,2-0,3 m tjockt matjordslager.
Undergrund	Rostbrun sandig morän med talrika stenar/block.
Anläggningar	Härdar, grop, stolphål.
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	25
Topografiskt läge	Krönläge inom åkermark.
Längd (m)	67
Bredd (m)	3,2
Lager	0,2-0,3 m tjockt matjordslager.
Undergrund	Rostbrun sandig morän med talrika stenar/block.
Anläggningar	Härdar, grop.
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	26
Topografiskt läge	Svagt V-sluttande åkermark
Längd (m)	68
Bredd (m)	3,2
Lager	0,2-0,3 m tjockt matjordslager.
Undergrund	Rostbrun sandig morän.
Anläggningar	Härd, grop/möjligt stolphål.
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	27
Topografiskt läge	Svagt V-sluttande åkermark
Längd (m)	50
Bredd (m)	1,6
Lager	0,2-0,3 m tjockt matjordslager.
Undergrund	Rostbrun sandig morän.
Anläggningar	Härd.
Fynd	
Övrigt	

Bilaga 4 Arbetsrapport för rekognoscerande makrofossilanalys

För RAÄ 135 Säby 4:19 Trummenäs från paleoekolog Anna Broström till arkeolog Arwo Pajusi, Blekinge museum 2014-06-26

Inledning

Under 2013 genomfördes en arkeologisk förundersökning vid fornlämning RAÄ 135 Säby 4:19 Trummenäs i Blekinge. Den här arbetsrapporten gäller jordprover från tre anläggningar inom undersökningsområdet som genomgått en rekognoscerande analys med avseende på makrofossil. Syftet är bedöma potentialen för fullständig makrofossilanalys vid en eventuell särskild undersökning genom att undersöka innehåll av förkolnade fröer och deras bevaringsgrad.

Material och metod

Jordprover, provmängd 1,5 liter, flotterades med 0.4 mm maskigt och torkades i Blekinge museums lokaler i Karlskrona. Rekognoscerande makrofossilanalys gjordes i stereomikroskop och fröer samt andra förkolnade växtdelar dokumenterades och identifierades så långt det var möjligt. Även förekomst och förkolnat organiskt material som inte är träkol noterades.

Resultat och tolkning

A 14 Kring keramikfyndet:

Provet innehöll 21 stora hasselnötsskalfragment och tre mindre klumpar av förkolnat organiskt material som inte var träkol, så kallade jurpor.

A 19 Härd (Schakt 23):

Provet innehöll träkol men inga fröer

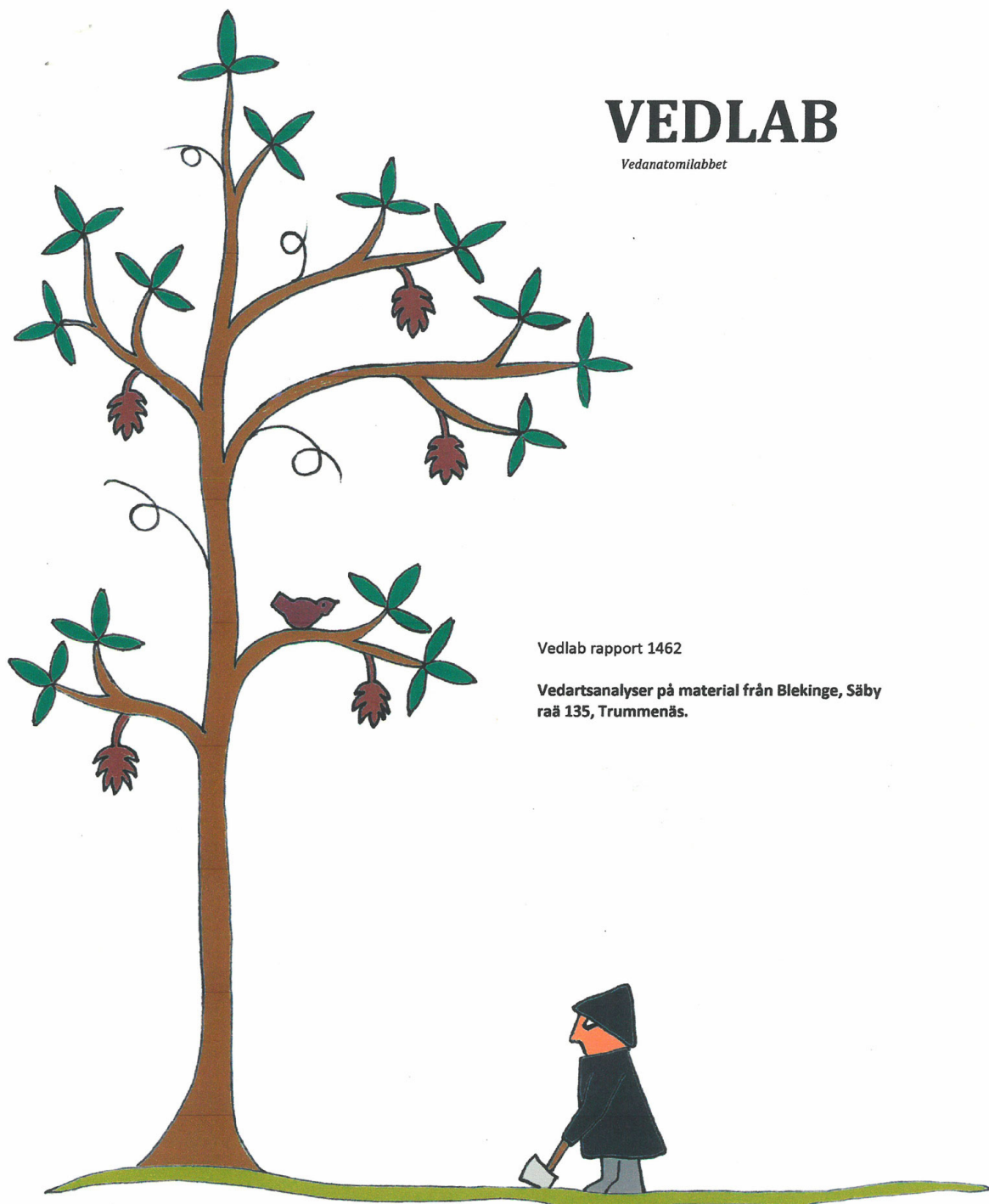
A 26:

Provet innehöll ett litet hasselnötsskalfragment och en knopp med fäste.

Slutsatser

Provernas innehåll och makrofossilens bevarandegrad visar att det finns potential för fullständig makrofossilanalys i nästa steg av den arkeologiska processen. Hasselnötsskalfragmenten visar på insamling och hantering. Knoppen är svår att identifiera till art men ger en indikation om att branden inträffade under tidig växtsäsong. "Jurporna" kan förmodas vara matskorpor när de förekommer i hushålls kontexter och mjukvävnad av djur eller människa när de förekommer i begravningskontexter. Det finns möjlighet att gå vidare med en organisk kemisk analys av "jurporna" för att fastställa om det är material från växt eller djurriket och även vilken typ av djur.

Bilaga 5 Vedart

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 1462

Vedartsanalyser på material från Blekinge, Säby
råä 135, Trummenäs.

Adress:
Kattås
670 20 GLAVA

Telefon:
0570/420 29
E-post: vedlab@telia.com

Bankgiro:
5713-0460
www.vedlab.se

Organisationsnr:
650613-6255

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 1462

2014-08-25

Vedartsanalyser på material från Blekinge, Säby räå 135, Trummenäs.

Uppdragsgivare: Anna Broström/Riksantikvarieämbetet UV-Syd.

Arbetet omfattar två kolprov från en förundersökning. Proverna är floterade från jordprov. Proverna innehåller kol från ek, lönn och rönn eller oxel. De bör kunna dateras utan risk för hög egenålder.

Analysresultat

Anl.	ID	Anläggnings- typ	Prov- mängd	Analyserad mängd	Trädslag	Utplockat för ¹⁴ C-dat.	Övrigt
9	1(2)	Härd	5,3g	2,6g 40 bitar	Ek 39 bitar Rönn/Oxel 1 bit	Rönn/Oxel 18mg	
26	1(2)		1,4g	0,5g 28 bitar	Ek 25 bitar Lönn 3 bitar	Lönn 55mg	

Erik Danielsson/VEDLAB
Kattås
670 20 GLAVA
Tfn: 0570/420 29
E-post: vedlab@telia.com
www.vedlab.se

De här trädslagen förekom i materialet

Art	Latin	Max ålder	Växtmiljö	Egenskaper och användning	Övrigt
Ek	<i>Quercus robur</i>	500- 1000 år	Växer bäst på lerhaltiga mulljordar men klarar också mager och stenig mark. Vill ha ljus, skapar själv en ganska luftig miljö med rik undervegetation med tex hassel.	Hård och motståndskraftig mot våta. Båtbygge, stängselstolp, stolpar, plogar, fat. Energirik ved ger mycket glöd.	Ekollonen har använts som grisfoder. Trädet har ofta ansetts som heligt och kopplat till bla Tor. Man talar ofta om 1000-års ekar men de är sällan över 500 år.
Lönn	<i>Acer platanooides</i>	150 år	Frisk mullrik mark. Mest som inslag i annan skog och i gläntor och skogsbryn.	Hård seg och lätt ved. Finsnickrier, råfsskaft, bränsle	Invandrade med ekblandskogen ca 4000 fkr.
Sorbus Rönn Oxel	<i>Sorbus sp. Sorbus aucuparia Sorbus intermedia</i>	120 år	Anspråklös vad gäller jordmån men ljuskrävande	Hård och stark men känslig för röta. Råfspinner, lieorv, yxkaft, skidor	Bark kvistar och löv till kreatursfoder. Bär till sylt mm Rönn och oxel går ej att skilja med vedartsanalys. Oxeln växer upp till Värmlands- Upplandsgränsen.

Uppgifter om maximal ålder, växtmiljö, användning mm är hämtade ur: Holmåsen, Ingmar Träd och buskar. Lund 1993. Gunnarsson, Allan Träden och människan. Kristianstad 1988. Mossberg, Bo m.fl. Den nordiska floran. Brepol, Turnhout 1992.

Vedartsanalysen görs genom att studera snitt- eller brottytor genom mikroskop. Jag har använt stereolupp Carl Zeiss Jena, Technival 2 och stereomikroskop Leitz Metalux II med upp till 625 gångers förstoring. Mikroskopfoton är tagna med Nikon Coolpix 4500. Referenslitteratur för vedartsbestämningen har i huvudsak varit Schweingruber F.H. Microscopic Wood Anatomy 3rd edition och Anatomy of European woods 1990 samt Mork E. Vedanatomy 1946. Dessutom har jag använt min egen referenssamling av förkolnade och färnska vedprover.

Bilaga 6 ¹⁴C-analys

UPPSALA
UNIVERSITET

Uppsala 2014-10-03

Arwo Pajusi
Blekinge museum
Borgmästareg. 21
371 35 KARLSKRONA

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Göran Possnert

Besöksadress:
Ångströmlaboratoriet
Lägerhyddsvägen 1
Rum 4143

Postadress:
Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
018 - 471 30 59

Telefax:
018 - 55 57 36

Hemsida:
<http://www.angstrom.uu.se>

E-post:
Goran.Possnert@Angstrom.uu.se

Resultat av ¹⁴C datering av träkol från RAÄ 135, Trummenäs, Säby 4:19, Blekinge.

Förbehandling av träkol och liknande material:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före acceleratorbestämningen av ¹⁴C-innehållet förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO₂-gas, som i sin tur konverteras till fast grafit genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

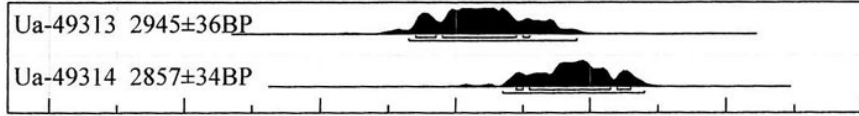
RESULTAT

Labnummer	Prov	δ ¹³ C‰ VPDB	¹⁴ C age BP
Ua-49313	A9	-26,5	2 945 ± 36
Ua-49314	A26	-24,9	2 857 ± 34

Med vänlig hälsning

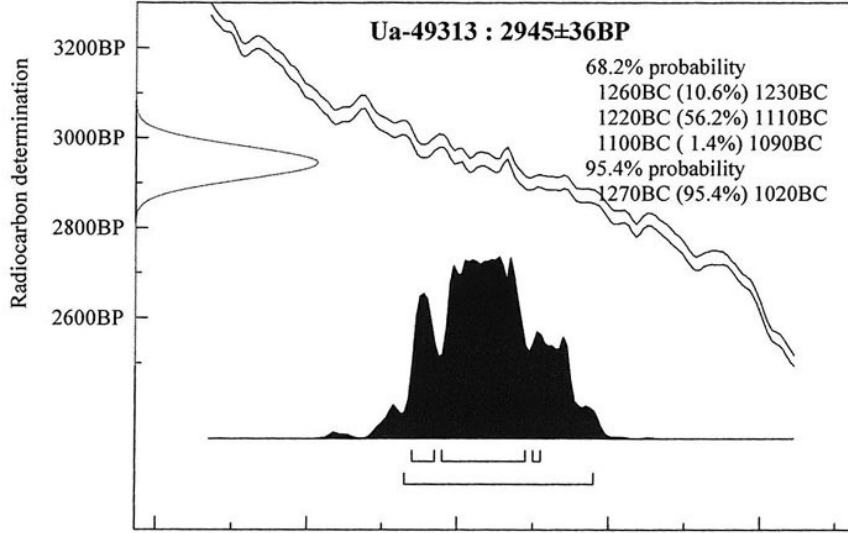
Göran Possnert/ Elisabet Pettersson

Atmospheric data from Reimer et al (2004);OxCal v3.10 Bronk Ramsey (2005); cub r.5 sd:12 prob usp[chron]

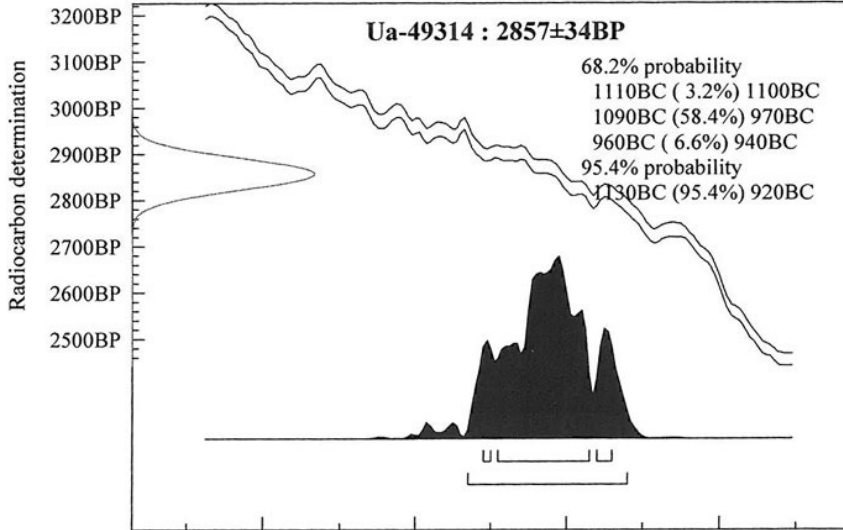
1800CalBC 1600CalBC 1400CalBC 1200CalBC 1000CalBC 800CalBC 600CalBC
Calibrated date

Atmospheric data from Reimer et al (2004);OxCal v3.10 Bronk Ramsey (2005); cub r.5 sd:12 prob usp[chron]

1600CalBC 1400CalBC 1200CalBC 1000CalBC 800CalBC
Calibrated date

Atmospheric data from Reimer et al (2004);OxCal v3.10 Bronk Ramsey (2005); cub r.5 sd:12 prob usp[chron]

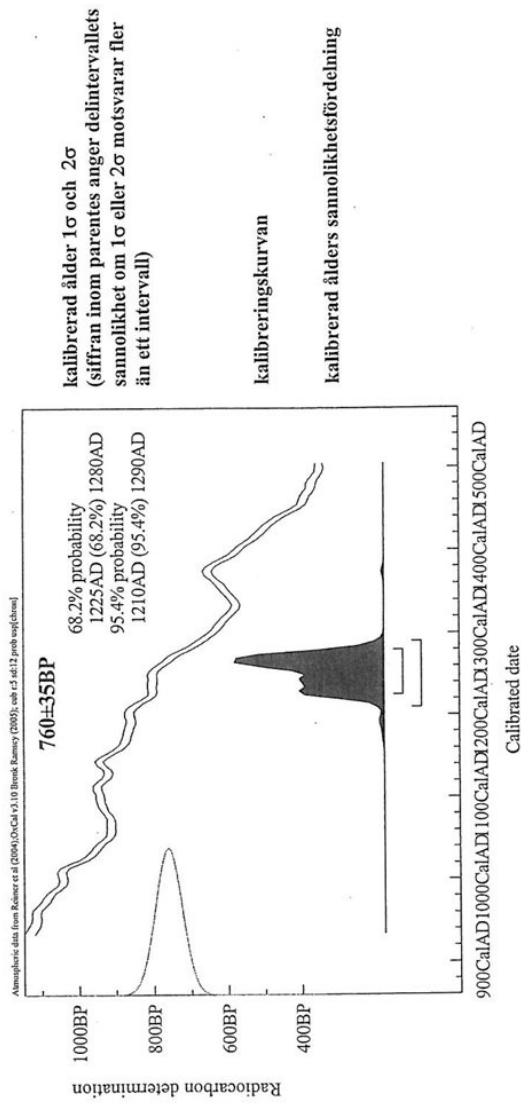
1400CalBC 1200CalBC 1000CalBC 800CalBC
Calibrated date

Förklaring till kalibreringsutskrift från programmet OxCal

teknisk ^{14}C ålder BP (before present= $\pm$ år 1950) beräknad med $T_{1/2}=5570$ år

referens till kalibreringsdata och kalibreringsprogram

vertikal axel anger teknisk ^{14}C ålder BP

horisontell axel anger kalibrerad (kalendarisk) ålder

UPPSALA
UNIVERSITET

Angströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Göran Possnert

Besöksadress:
Angströmlaboratoriet
Lagerhyddsvägen 1
Rum 4143

Postadress:
Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
018 - 471 30 59

Telefax:
018 - 55 57 36

Hemsida:
<http://www.angstrom.uu.se>

E-post:
Goran.Possnert@Angstrom.uu.se

Uppsala 2014-09-19

Arwo Pajusi
Blekinge museum
Borgmästareg. 21
371 35 KARLSKRONA

**Resultat av ^{14}C datering av hasselnötsskal från RAÄ 135, Säby 4:19,
Trummenäs, Blekinge.**

Förbehandling av träkol och liknande material:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före acceleratorbestämningen av ^{14}C -innehållet förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO_2 -gas, som i sin tur konverteras till fast grafit genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}\text{‰ VPDB}$	^{14}C age BP
Ua-48983	A14	-22,4	2 153 $\pm$ 34

Med vänlig hälsning

Göran Possnert/ Elisabet Pettersson

